СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXX. Число 300. Джерзи Сити, Н. Дж., середа, 27. грудня, 1922. VOL. XXX. No. 300. Jersey City, N. J., Wednesday, December 27, 1922. THREE CENTS

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ! Прийміть сейчас участь в боротьбі проти польського наїзду у Східній Галичині, жертвами на Фонд Негайної Допомоги!

БОРОТЬБА ЗА МЕЖИНАРОДНУ ПОЛІТИКУ В СЕНАТІ

ВАШИНГТОН, 23. грудня. — Велика політична боротьба над справою межинародної політики заповідається в американськім конгресі наслідком внесення сенатора Бори, котрий запропонував скликанне межинародної конференції для економічних питань.

Боротьбу заповів сенатор Джансон, коли в острій промові закинув сенаторови Борі, що він схиляється до політики бувшого президента Вилсона. Також сенатор Вотсон, що все стояв при президенті Гардингу, заявив, що адміністрація противиться внесенню Бори.

ЛУИЗІЯНА ПОЧИНАЄ БОРОТЬБУ ПРОТИ КУ-КЛУКС-КЛЕНА

МЕР РУДЖ, Луисіяна, 25. грудня. — Стейт Луисіяна почав на серіо боротьбу проти потайної організації Ку-Клукс-Клена, коли губернатор стейту Паркер приказав пошукувати всіми способами за тілами двох горожан, що пропали без сліду кілька місяців тому.

Жертви, як кажуть злочинів Ку-Клукс-Клена, називалися: Мет Деніелс та Томас Ричардс, і пропали вони 24. серпня, коли на них напала громада закаптурених людий з відзнаками Ку-Клукс-Клена, витягла з дому, побила тяжко в лісі, а потім відвезла їх кудись без сліду. Губернатор мусів дістати якісь потайні вістки, бо він приказав шукати в озері Ля Фурш за тілами пропавших. Через кілька днів пошукування були без доспіху. Аж четвертого дня, коли вже здавалося, що шуканина зійде на нічім, наслідком великої експльозії, що наступила в сусідстві озера, на верх води виплили пошукувані тіла. По трупах було видно, що вони були привязані дротом до якогось тягару на дні озера, а довге лежанне у воді булоби певно не дозволило розпізнати ідентичности осіб, колиб не пасок з монограмом на спряжці, котрий найдено на однім трупі, а котрий дозволив знакомим розпізнати Даніелса. З огляду на те, що в селі з котрого ведено всі пошукування за трупами в озері, було богато прихильників Ку-Клукс-Клена, губернатор завізвав кілька компаній стейтового та федерального війска для удержання спокою.

Дня 23. грудня в місточку Спайкері на приказ прокуратора арештовано Т. Джефа Бернета під закидом належання до заговірників, що пірвали та вбили Деніелса та Ричардса. Рівночасно прокуратор заповів, що се лишень перше арештовання та що по ньому наступлять другі. Судова секція тіл виказала, що злочинці знущалися над жертвами, били їх буками та поломили їм кости.

З ПРОЦЕСУ ЗА МАСАКРУ СКЕБІВ

МАРІОН, Илинойс, 23. грудня. — Нині рано докінчено переслуханне Едварда Креншо, котре почалося вчора, та переведено переслуханне ще двох свідків, покликаних обороною.

Едвард Креншо представляв, що геринська масакра скебів була вислідом розярення, яке запанувало серед страйкарів наслідком провокаційного захований страйколомів, копаляних сторожів та урядників копальні, а головно убиття страйкаря Джорджі Гендерсона. Сей погиб дня 21. червня, себто в передодень кровавої масакри страйколомів, коли в громадці страйкарів наближався до копальні. 80-літний майнер Джордж Денгбар зізнавав, що цілий страйковий округ був спокійний, поки туди не найшло копальняних сторожів, які стали непокоїти майнерів та фармерів. Самого свідка вони непокоїли не раз, коли, їдучи по воду приватною дорогою, з оружем в руці, відгрожувалися всім стрічним майнерам. Коли свідок скаржився шерифови, сей місто охорони його, робив його осторожним, що як він далі буде скаржитися на сторожів, то сі готові на ньому пімститися. Його син Оскар, котрий складав свої зізнання по ньому, потвердив свідоцтво свого батька про провокаційне захованне сторожів копалень та зізнав, що бачив Гендерсона в хвилі як він погиб. Свідок зізнав, що Гендерсон не мав оружа.

ЩЕ ОДНА СПРОБА ОСНОВАННЯ БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ПАРТІЇ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, 25. грудня. — Група комуністів зібралася тут на наради в цїли основання нової американської комуністичної партії.

Партія має основуватися на виразне припорученне Леніна. В її склад мають увійти недобитки попередних комуністичних організацій, з котрих мала вийти большевицька партія. Конференція, котра зібралася в „Лейбор Темпел", а котрій проводив Вілєм Дан, організатор Ай. Даблю. Даблю з Монтани, мала 70 учасників: делегатів, гостий та агентів міністерства судівництва. Конференція рішила основувати партію, обняти нею робітників та фармерів, рішила розбивати робітничі юнії і кинула проклон на соціялістичну партію яко на буржуазну.

Другого дня нарад збори заявилися за заведенням совєтського уряду в Злучених Державах.

ПІДПОМАГАЮТЬ СКЕБІВ

Дирекція зелізниці „Шікаго енд Істерн Илиной" виплатили для своїх варстатових робітників, що підчас недавного страйку остали при роботі, запомогу в сумі 120,000 долярів.

На кождого скеба припало по 350 долярів і більше.

ПОЖАР ФАБРИКИ ЧЕРЕВИКІВ

В місті Нютон, Н. Дж., погоріла велика три-поверхова Фабрика черевиків підприємства „А. енд. М. Шу Ко.". Огонь вибух в годину по розпочаттю забави, уряджєній зарядом для робітників. Вартість фабрики обчисляють на 100.000 долярів.

ПОЖАР В ТЕАТРІ

В нюйорській дільниці Бронксі вибух в пятницю пожар в однім театрі рухомих образків. Близько тисячки гостий було в театрі в хвилі, коли з будки оператора машин бухнув огонь. Менаджер театру вийшов сейчас на сцену, оповістив публиці про огонь і завізвав її виходити спокійно на двір. Публика вийшла без поляки. В дві мінути цілий театер був порожний. Пожар не потягнув за собою ні одної жертви.

Поліційні власти приписують сей факт пропаганді за спокійним виходженнє в час пожару, — пропаганді, яку сі власти вже від довшого часу ведуть власне через екрани театрв рухомих образків.

ВРАТУВАЛИ МОРЯКІВ НА ПОВНІМ МОРЮ

До Ню Йорку наспила бездротна телеграфічна вістка, що американський товаровий корабель „Меномині", вратував на повнім океані залогу рибацької лодки „Гордон Фадж" стрінув лодку на Атлянтійськім океані, яких 1000 миль від берега Америки, до котрого вона плила з ладунком соли. Лодка хиталася на филях так, що видно було, що вона довго не видержиться над водою. Капітан парохода приказав спустити лодки та серед великої небезпеки перебрав всіх 8 моряків рибацької лодки на корабель.

ДИТИНА В ПОЧТОВІМ МІХУ

На головний почтовий уряд в місті Кливленді, Огайо, прийшла в пятницю одна жінка з дитиною на руках. Вона мала надати якийсь святочний подарунок, що був зложений в торговий кошик. Жінка положила дошик під столик, на котрому сама стала писати святочну карточку. Коли скінчила писати та оглянулася за дитиною, дитини не було. Не було також пакунка, оставленого під столом. Женщина в роспуці стала бігати по почтовім уряді. В кілька хвилин почтові робітники, що випорожняли почтові мішки з посилок на віз, почули плач дитини. Показалося, що один робітник витряс зі свого мішка дитину. Вийшло, що робітник в передсвяточнім поспіху схопив зпідстола кошик з усім, що в ньому було, себто й з дитиною, та висипав усе в мішок. Дитина сиділа тихо, поки її не висипали на віз, певно не зовсім делікатно.

НОВА КАРА НА ХЛОПЦІВ

Нюйорський суддя Бернштайн почав вкладати дуже оригінальну кару на хлопців, обжалованих за неприличне поведенне в театрах. Шстьом таким хлопчиськам суддя приказав сидіти дома зараз по заході сонця через цілий рік, пятьом другим знов заборонив ходити до театрів рухомих образків через цілий рік. Хлопці мають від 12 до 14 літ.

ЗАЧАДИЛИСЯ ГАЗОМ

В місті Ню Брансвик, Ню Джерзі, сусіди найшли цілу родину М. Когена затроєну від світляного газу. Лікар ствердив, що двоє дітий, півшеста літна дівчинка та 4-літна дівчинка вже померли, за те обоє родичів та одна дитина ще можуть вийти з життєм.

Причиною нещастя був відлучений гумовий провід при газовій кухни.

СТУДЕНТИ ПОЧАЛИ КАМПАНІЮ ПРОТИ КУРЕННЯ ДІТИЙ

Студенти Колумбійської колєгії в Савт Орендж, Ню Джерзі, почали кампанію проти діточого курення в той спосіб, що вислали трох з помежи себе до тютюнових крамниць по цигара, а потім донесли судови, котрий купець продає тютюн дітям. Суд покарав кождого крамаря гривною в сумі 2 долярів.

ВЕРБЛЮД ВКУСИВ ЗВІЗДУ

В місті Індіо, Каліфорнія, підчас зниманнє якоїсь сцени для театрів рухомих образків верблюд, що служив актором в сцені, вкусив Е. Бордмен, кінематографічну „звізду" за руку так сильно, що лікарі побоюються, що акторці кинеться на руці гангрена і треба буде її втяти руку.

ЗАКОРДОННА ТОРГОВЛЯ ПОЛЬЩІ

За перше півріччє 1922 р. по офіціяльним даним привезено до Польщі ріжних товарів 2.313,141 тон (без вугля 37,360 тон), вартости на 223.22 міліярда марок; вивезено з Польщі 1,415.696 тон вартости 100,1 міліярда марок. Рівняючи з першим півріччем 1921 р. привіз лишився майже без змін натомісць вивіз зріс до 61 прц. Дані про привіз і вивіз не мають в собі відомостей про кількіст товарів, які переходять через Ґданськ.

НОВІ ФАБРИКИ ФОРДА

Автомобілеві фабрики Форда оголошують, що незадовго буде виставлена в Шікаго нова фабрика сеї фірми. У фабриці будуть виробляти „тіла" до автомобілів, а коштувати вона має 6 міліонів долярів.

Форд задумує також поставити ще одну фабрику в Ню Орлінс, одну в Ст. Луис, а одну в Ст. Пол.

НАСЛІДКИ ГОЛОДУ В РОСІЇ

„Ізвєсія" підводять підрахунки голодного року. Наводимо деякі з них. Посівна площа в Росії рівняючи з 1921. роком зменьшилась в півтора рази, в рівнанї з 1920 роком майже в 2 рази; з 20,412.000 дес. до 10.986.000 дес. В Поволжі число голов робочої худоби (в переводі на робочу коняку) зменшилося з 5,123.800. в 1920. році до 2,779.200 в 1922. році, себто майже в два рази. Зменшення в кількости людности по цілій Росії складає 10 відсотків, а по окремих місцевостях цей відсоток значна висчий; в Уральській губ. він складає 25 процент, в Башкірській републиці 20 процент, в Криму 10 процент. Число безпритульних дітей зросло до 2 міліонів. Подаючи ці відомосто „Ізвестія" констатують: „І в цьому році деякі місця постраждали від неурожаю у друге або зібрали дуже мало хліба, як Уральська губ. Букієвська, частина Самарської, деякі повіти України, Криму і инші. Людність в цих районах вже тепер перебуває в важкому харчовому стані і вимага; допомоги".

ЛІК НА ЦУКРОВУ НЕДУГУ

Перед Медичною Академією в Ню Йорку виступав в четвер др. Бентінг, професор медицини на университеті в Торонто, і заявив в своїм відчиті, що йому вдалося найти лік на діябетес (цукрову недугу). Лік показався дуже добрим підчас проб, робленим винаходчиком на добровольцях з канадійської армії та вже виробляється в кількох фабриках.

СМЕРТЬ МАДЯРСЬКОГО ПИСМЕННИКА

Недавно помер відомий мадярський писменник Геза Гардоні в 59. році життя. Гардоні був народним учителем і шляхом самообразування здобув ширше знання та розвинув свій талан і був довший час найбільше улюбленим белєтристом Мадярщини.

БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ „ПАРЛЯМЕНТ" МАЄ НАКАЗ КОМІСАРІВ „УХВАЛИТИ" ТІСНІЙШУ ЗЛУКУ СОВЄТСЬКИХ „РЕПУБЛИК"

МОСКВА, столиця Московщини, 23. грудня. — Нині отворено тут 10-ий всеросійський конгрес совєтів.

В конгресі бере тепер участь понад 3,000 членів совета, з котрих велика більшість самі комуністи.

„Совнарком" (совєт „народніх" комісарів) приготовляє плян ТІСНІЙШОГО ЗЄДНАННЯ І ЗЛУКИ ВСІХ СОВЄТСЬКИХ „РЕПУБЛИК" ЗІ СТОЛИЦЕЮ В МОСКВІ,

Предложеннє про тіснійшу злуку совєтських републик ВИЙШЛО З УКРАЇНИ (від московських окупантів з Харкова!). Власне з України (від них московських окупантів) вийшло предложенне сцентралізовання державних справ у Москві, яка тепер і так вже має у своїх руках військові, фінансові, зелізничі, поживні, і заграничні справи.

Тепер совєтські републики мають самоуправу лише у деяких місцевих справах.

Межи делєгатами вже є 120 з Далекого Сходу.

Конгрес має тривати усього один тиждень.

Замітка. — Звісний Крісто Раковський оповідав в Берліні, що 10-ий большевицький конгрес в Москві має признати самостійність і широку самоуправу совєтським „републикам", а тепер, як показується, в Москві все обернено горі дном. Замісць признати „самостійність" московські большевики беруться нищити до решти і ті рештки самоуправи, які ті нещасні совєтські „републики" досі під Москвою ще мали.

Той „конгрес" безперечно „ухвалить" все, що комісари йому звелять „ухвалити", бо він все був і тепер є тільки на те, аби слухати, мовчати і руки підносити вгору тоді, як панове комісари скажуть.

ФРАНЦІЯ НЕПОКОЇТЬСЯ НІМЕЦЬКИМИ ВІДШКОДОВАННЯМИ

ПАРИЖ, 25. грудня. — Французький премієр Пуанкаре приготовляє матеріяли на аліянтську конференцію у справі німецьких воєнних відшкодовань, яка має зачатись у Парижі 8. січня 1923.

Він покликав знавців, які мають приготовити матеріяли про се, що вже Німеччина заплатила Франції, а кілько ще має заплатити.

Пуанкаре далі ще грозить, що коли не одержить німецьких воєнних відшкодовань, то Франція рішиться на виступ проти Німеччини на власну руку.

ВІРМЕНИ ДОМАГАЮТЬСЯ ТАКОЇ САМОУПРАВИ В ТУРЕЦЬКІЙ ДЕРЖАВІ, ЯК МАЄ ІРЛЯНДІЯ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

ЛОЗАНА, Швайцарія, 25. грудня. — Голова вірменської національної делегації Норадунгіян паша предложить близкосхідній конференції домаганнє у справі національної самоуправи для Вірменів в Малій Азії.

Норадунгіян паша був свого часу турецьким міністром заграничних справ. Тепер його аліянти спеціяльно запросили, щоби на конференції представив справу самоуправи для національних меньшостий в Туреччині.

Він є за тим, щоби Вірмени мали таку самоуправу як має Ірляндія у великобританській імперії.

І БОЛЬШЕВИКИ ПРОТИ ФРАНЦІЇ

БЕРЛІН, 23. грудня. — Сюди прибув недавно німецький амбасадор граф Брокдорф-Ранцав.

Він уладив у себе дипльоматичну вечерю, на яку запросив видних большевицьких комісарів.

На сьому приняттю говорено про потребу німецько-російського союза та осуджувано Францію.

УКРАЇНСЬКИЙ ЗЕЛЕНИЙ КЛИН У ЯРМІ МОСКОВСЬКИХ БОЛЬШЕВИКІВ

ВЛАДИВОСТОК, Східна Сибір, 24. грудня. — Московські большевики обняли владу над Владивостоком та усею областю, яка є звісна під назвою Приморського Краю.

Обнявши владу, московські большевики наказали замкнути всі російські і заграничні банки у Владивостоці.

Офіцирів з проти-большевицької армії большевики відвезли до Москви.

КИТАЙ ДОМАГАЄТЬСЯ, ЩОБ МОСКОВСЬКІ БОЛЬШЕВИКИ ЗАБРАЛИСЬ З МОНГОЛІЇ

ПЕКІН, столиця Китаю (Чайни), 24. грудня. — Китайський міністер заграничних справ др. Велингтон Ку повідомив большевицького комісаря Адольфа Иоффе, котрий прибув сюди тому кілька місяців і тут лежить хорий, що китайське правительство домагається, аби большевики забрали свої війска з Монголії.

В ІРЛЯНДІЇ ЩЕ НЕМА МИРА

ДАБЛИН, столиця Ірляндії, 25. грудня. — В Ірляндії на Різдво не панував ще повний спокій. Повстанці не покинули боротьби, але ірляндська влада взялась до них рішучо і з кождим днем бере їх під щораз то строгійшу контролю.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

МІНІСТЕР ПРАЦІ ДО ІМІҐРАНТІВ.

З приводу свята Христового Різдва видав секретар праці Дейвис заклик до 8 мільонів чужинців, що належать під владу федерального натуралізаційного бюра у Вашингтоні. У заклику Дейвиса є кілька уступів, гідних уваги.

„Чужинець в Америці має нині користи, які були незнані тим з нас, що приїхали до нього краю понад 40 літ тому назад. Він найде на кождій стороні руки, готові йому помогти в його боротьбі за добробут та независимість. Тут він найде більше нагоди для образования себе та своєї родини, як було можна найти в часи, як я приїхав до Злучених Держав. Його обовязок є користати з тих щасливих умов. Він повинен найти собі роботу та працювати пильно та щиро. На ньому спочиває обовязок запізнатися з американськими урядовими установами, звичаями та ідеалами, і давати їм свою поміч. Він має обовязок пізнати Америку. Він має обовязок супроти Америки підпирати її свобідні установи. Він повинен уникати пропаганди, що має на цілі звалення республики.

„Коли він оглянеться доскола себе, він побачить тисячі доспішних людей, які прийшли до Америки імігрантами, як він. Вони вибилися наперед в ріжних проявах життя: в науці, торговлі, промислі або в політиці. Чужинець, що приходить до Америки нині, находить тут обставини, богато кращі від тих, що панували тут тоді, як американські провідники почінали боротьбу за признанне сього нового краю. Перед ним стоїть дорога отвором."

Міністрови праці, що вибився на своє становище зі стану бідного імігранта, треба й те признати, що такої святочної відозви не може видати в нинішні часи ні один край в світі.

МОСКОВСЬКІ „ІНТЕРНАЦІОНАЛИ".

При кінці місяця падолиста відбулася в порті Севастополи на Криму велика большевицька парада: З миколаївських корабельних варстатів прибули до Севастополя направлені там два „міненосці" та одна підводна лодка. На параду приїхав аж з самої Москви якийсь представник російської комуністичної партії, щоби виголосити святочну промову та подякувати робітникам за їх праці коло відродження ЧЕРВОНОЇ ФЛЬОТИ.

Як доносять комуністичні ґазети, представник робітників, що будували кораблі, відповів ось так в імени робітників:

„Робітники миколаївських корабельних варстатів, котрі віддавали свої сили, працюючи по 10 і 11 годин в добу, руководились лишень одною ціллю: відродити московську (русскій) военну фльоту, розбиту ріжними авантурами вчас війни, а конечно потрібну самоперше для оборони ВІТЧИНИ і всіх РОСІЙСЬКИХ горожан...

„ІНТЕРЕСИ РІДНЬОГО КРАЮ В ДАНУ ХВИЛЮ ПОВИННІ ДЛЯ ЧЛЕНІВ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ СТОЯТИ ПОНАД ЖУРБИ ЗА МЕЖИНАРОДНИЙ ПРОЛЄТАРІЯТ"...

Такими немаскованими словами розкривав свою душу московський пролетаріят, — з натиском треба сказати, комуністичний пролетаріят Севастополя. Річ природна, що севастопольські комуністи не важилибся говорити такі речі, якби вони не були певні, що таке саме становище займають всі комуністичні діячі тз проводирі.

Коли сі заяви стоять в суперечности до того мракобісія, яке стрічаемо в українських комуністичних ґазетах, то з сього не можна робити заключення, що московські комуністичні ґазети збрехали. З факту виходить ясно лише одно за ключенне: що московські пани звичаем панів говорять свої засердечні почування отверто, хочби своєю отвертостю мали скомпромітувати своїх власних рабів, яких за охлапи наняли дурити українських робітників.

ЧИ В СЕЙ СПОСІБ СВЯТКУВАТИ?

Зараз на слідуючий день після свята Христового Різдва нюйорська поліція донесла, що на храм погибло в Ню Йорку шестеро людий. Всі вони се жертви нового американського бога смерти: алькоголю. Всі померші се люди в силі віку: 48, 45, 45, 41 та 38 літ, — отсе є вік погибших мущин. Жінка, — бо й жінка є межи жертвами алькоголю — має літ 50.

Такий перший звіт Ню Йорку міста з великого святковання. Ніхто не може заручити, кілько жертв помре ще пізнійше від щирого храмовання. Ніхто не може догадатися, кілько небіщиків-алькоголіків дістане в своїх посмертних картках нотатку, що вони померли не від алькоголю, а від якої другої причини. Ніхто не буде далекий від правди, коли допустить, що справдішне число жертв алькоголю за день свята буде в четверо більше від того, яке попало під очи поліційної влади.

З найближеннем наших свят не пора застановлятися над тим, які се суспільні умови довели до того, що Американці завели нові способи святковання свят через масове самотроєнне. Не поможе над сим застановлятися, а зрештою причини сього явища відомі. Усунути суспільну причину не можна, — що найменче до наших свят ніхто не знесе прогибіції та дасть людям нагоди посвяткувати без нараження свого життя.

Прогибіція в Америці існує, і поки вона існує, кождий розумний чоловік повинен дивитися, аби не пішов слідами тих Нюйорчан, що від святочної ялинки пішли до шпиталів, а звідти до трупарень та на цвинтарі.

„УКРАЇНСЬКИЙ ТИЖДЕНЬ" У БЕРЛІНІ.

(Від спеціяльного кореспондента „Свободи").

„Український Тиждень", улаштований у Берліні Інститутом для дослідження чужих країн у спілці з Німецько-Українським Товариством, у заповіджений час почався, нормально відбувся й нині закінчився. Це був під кождим оглядом гарний „Тиждень", і читачі „Свободи" на мене по погніваються, коли тут оповім про нього трохи ширше.

„Український Тиждень" мав на меті — причинитись до тіснійшого німецько-українського зближення й краще познайомити німецьку суспільність, головно фахову—наукову, технічну і фінансову—з Україною, як краєм і нацією. Нема сумніву, що кождий Німець, який прослухав усі виклади й був присутний на „товариськім вечорі", котрий відбувся в рамцях „Українського Тижня", має тепер не тільки досить точне поняттє про Україну, але й відчуває до неї велике заінтересованне й навіть певну симпатію.

Ніякої **політичної** мети „Український Тиждень" не переслідував. Більше того, організатори „Тижня" — принаймні, з німецької сторони — свідомо старались усунути всяку тінь політики з його програми. Але незалежно від цього й наперекір цьому, „Український Тиждень" перетворився в **голосну політичну демонстрацію.**

Для Німців не було й не є таємницею, що Україна політично не істнує. Вони знають, що на більшій частині української території панують московські большевики, а на меншій — Поляки та Румуни. Вони навіть навязують торговельні й політичні зносини з тими ворогами українського народу.

Допускати при таких обставинах „Український Тиждень" — не польсько-український, не московсько-український і не румунсько-український, а **чисто український національний** „Тиждень", — та ще в стінах берлінської Політехніки, та ще під офіціяльним протекторатом Інституту для дослідження чужих країн, — це справді означало для Німців при істнуючих обставинах досить багато. І вже один той факт, що „Тиждень" відбувся, має під цим оглядом дуже велике значіннє.

Але треба було прослухати всі виклади й придивитись до того, як німецькі слухачі реаґують на те, що їм оповідається, — аж тоді можна було переконатись, яку велику політичну ролю відограв „Український Тиждень".

Німецькі студенти мають своєрідний звичай — **тупати** ногами, коли їм що подобається й **шарувати** ногами, коли їх що обурює. Вони не плещуть у долоні на знак вдоволення й не свищуть на знак невдоволення, як це робиться в театрі, а виключно ногами висловлюють свій настрій. Ця своєрідна „музика ніг" робить на сторонього слухача дуже сильне враження.

Підчас „Українського Тижня" ноги німецьких студентів мали багато роботи. Вже підчас вступного викладу **д-ра Павла Рорбаха** (27. листопада) про Україну та Німеччину, викладу, прочитаного з великим запалом і глибоким переконанием, студентські ноги раз-у-раз то шаруділи, то тупали. Шаруділи — коли лектор згадував про давню Московщину, яка підбила під свої ноги козацьку Україну, яка саму нашу назву „Русь" безправно собі присвоїла, а також коли він згадував про сучасну **червону Московщину, червону не стільки від своєї революційности, скільки від української крови.** Коли-ж лектор згадував про ту корисну ролю, яка могла-б відіграти самостійна Україна в справі обезпечення східних границь Німеччини, а разом з тим і вічного миру на сході Европи, — тоді у великій викладовій залі аж луна стояла від тупотіння студентських ніг!

Слідуючий виклад **д-ра З. Кузелі** про український нарід і край дав нагоду ще частійше чути ту „музику ніг". Досить було лекторови згадати про Польщу, про віковічну боротьбу українського народу з цим своїм безоглядним і брутальним ворогом, як тої-ж хвилі чулося обурене шарування ногами по підлозі, наче який тисячоголовий велетень плюнув і розтер ногою. Те саме ділялося під час викладу **проф. Б. Лепкого** (28. листопаду) про культурний розвиток України. Зате на обох викладах німецькі слухачі користувались кождою нагодою, щоб одобрюючим тупотіннем підкреслити свою симпатію до успіхів українського народу на полі національнім та культурнім.

Дальші виклади були присвячені виключно питанням економічним та господарським. Залежало бо на тім, щоб показати Німцям, скільки сприятливих умов Україна має для своєї політичної та господарської незалежности і як та незалежність є в інтересі самої Німеччини. Читали: **д-р Орест Даскалюк** — про відбудову України, **д-р В. Оренчук** — про українське сільське господарство (30. листопаду), автор цих рядків — про природні багацтва України, **д-р С. Цукерман** — про господарські взаємини України, Росії та Німеччини (4. грудня), інж. **Шепарович** — про галицьку нафту і **д-р Лане** — про німецьку кольонізацію на Україні (7. грудня). Підчас цих викладів також не бракувало доказів, на чиїм боці симпатії й на чиїм — антипатії німецьких слухачів.

Так проминули ці девять викладів: у піднесенім настрої, в присутности численної німецької публики та цілої тутешньої української кольонії, в атмосфері взаїмного порозуміння й щирої симпатії між лекторами та слухачами. З боку ворогів України — большевиків та Поляків — навіть спроби не було чимнебудь пошкодити нормальному ходови „Українського Тижня". Вони бачили, що цим разом настрій є рішучо для них некорисний. Бачили — і не сікались.

Найвищою точкою, так би скаазти апоґеєм цілого „Українського Тижня" був товариський німецько-український вечір, улаштований посередині між першою та другою серією викладів у марморовій залі найкращого тутешнього готелю „Есплянад" (2. грудня). На вечір прибули численні німецькі гості з тутешнього ученого та фінансового світу. Прибули, між иншим, лорд-мейор міста Берліну п. Боес, ректор і численні професори берлінської Політехніки, представник Президента німецької републики, деякі представники дипльоматичного корпусу.

Вечір почався коротким вступним словом секретаря Німецько-Українського товариства **п. Акселя Шміта.** Далі професор **Мерсман** прочитав доклад про українську народню музику, а український хор під орудою проф. **Турули** відспівав кілька національних пісень. Протягом вечера ще виступали видатні німецькі артисти, які, не зважаючи на страйк у тутешніх театрах, не хотіли зректися чести виступити на німецько-українськім вечері.

Головна суть вечера була, однак, не в його офіціяльній та забавовій частині, не у викладах та співах, а в тім піднесенім, святочнім настрої, який мимоволі схоплював кождого, хто вступав до залі. Якась особлива, незвичайна нота бреніла в душі всіх присутних, бодай— всіх присутних Українців, і ця нота, в якій „з журбою радість обнялась", пояснить вам те, чому я назвав „Український Тиждень" — лебединою піснею.

Нема сумніву — дуже гарно пройшов цілий „Український Тиждень", особливож цей товариський вечір. Він продемонстрував перед німецьким суспільством **правдиву Україну,** Україну національну, демократичну, **яка не мириться ні з яким насильством,** не зносить ніякого чужого ярма, яка має в собі самій всі передумови, щоби стати великою, незалежною і богатою державою. Він безперечно приєднав нам також богато щирих прихильників споміж німецького суспільства, а на кождий випадок дуже причинився до того, щоб Німці пізнали, хто ми, скільки нас, що ми маємо й чого ми варті.

Але разом з тим нас протягом цілого „Українського Тижня" не покидала свідомість, що цей „Тиждень" є лебединою піснею нефалшованої, протибольщевицької України в Німеччині. Якраз перед місяцем офіціяльна Німеччина визнала советську Україну, а вже нині **Посольство У. Н. Р. у Німеччині перебуває в стані ліквідації.** Нерозважні люди називали це посольство „петлюрівським", але воно в дійсности було передівсім посольством **українським.** Воно було осередком, коло якого гуртувались українські національні сили і який самим фактом свого істнування промовляв голосно й проречисто перед чужим світом, що: **є Україна.**

„Український Жтиждень" також був ділом рук цього посольства, хоч офіціяльно воно з причин цілком зрозумілих стояло остоорнь. Чи спроможемось ми далі на щось подібне, кои за нами не буде навіть цього слабенького офіціяльного титулу, коли від імени України офіціяльно тут зможуть виступати тільки большевики? Чи допустять нас до такого голосного виступу практичні Німці, коли вони побачать, що за нами так-таки нічогісенько нема, крім самої ідеї — гарної, чистої, многонадійної, але всетаки тільки ідеї?

І тому підчас цілого „Українського Тижня", а особливо підчас товариського вечера, мене все не покидала свідомість, що це — наша лебедина пісня в Берліні. Не знаю, може надмірний нахил до рефлексії завів мене на манівці. Та хочби воно було й так, хоч би це й була справді наша лебедина пісня, то випала вона так імпозантно, голосно й достойно, що спомини про неї ще довго жити-муть у Німеччині!

Берлін, 8. грудня.

Радянин.

КІЛЬКО ЗЛОЖИЛИ ПООДИНОКІ ГРОМАДИ НА ФОНД НЕҐАЙНОЇ ДОПОМОГИ РІДНОМУ КРАЄВИ

(Семий виказ).

(Від 1, вересня до 20. грудня, 1922).

1.	Detroit, (Hamtramck) Mich.	$1671.75	
	Detroit, Mich.	1022.75	$2694.50
2.	Chicago, Ill.		1488.00
3.	Cleveland, O.		1483.00
4.	Philadelphia, Pa.		1144.35
5.	New York, N. Y.		1126.00
6.	Woonsocket, R. I.		746.50
7.	Chester, Pa.		397.61
8.	Auburn, N. Y.		375.00
9.	Yonkers, N. Y.		352.00
10.	Brooklyn, N. Y.		347.00
11.	Jersey City, N. J.		330.50
12.	Newark, N. J.		302.00
13.	Passaic, N. J.		283.75
14.	Centralia, Pa.		274.00
15.	Carnegie, Pa.		256.60
16.	Baltimore, Curtis Bay, Md.		246.50
17.	Minneapolis, Minn.		218.00
19.	Buffalo, N. Y.		196.52
20.	Allentown, Pa.		191.57
21.	Wilmington, Del.		145.15
22.	Frankford, Pa.		137.00
23.	Rochester, N. Y.		127.50
24.	Syracuse, N. Y.		124.75
25.	N. S. Pittsburgh, Pa.		121.00
26.	Cohoes, N. Y.		103.40
27.	Pittsfield, Mass.		100.95
28.	Pittsburgh, Pa.		90.00
29.	Lancaster, N. Y.		80.25
30.	McKees Rocks, Pa.		76.00
31.	Manville, R. I.		64.00
32.	Ramey, Pa.		62.65
33.	Bridgeport, Pa.		62.00
34.	St. Joseph, Mo.		53.80
35.	Erie, Pa.		53.00
36.	Herkimer, N. Y.		50.00
37.	Ambridge, Pa.		48.40
38.	Tams, W. Va.		47.15
39.	Glastonbury, Conn.		46.00
40.	Meriden, Conn.		43.00
41.	Yorkville, O.		42.50
42.	Houston, Texas		40.00
43.	Kent, Pa.		40.00
44.	Butler, Pa.		33.25
45.	McAdoo, Pa.		30.00
46.	Powers, W. Va.		30.00
47.	Shamokin, Pa.		30.00
48.	Hazleton, Pa.		26.00
49.	Granville, N. Y.		25.00
50.	Olyphant, Pa.		25.00
51.	Racine, Wis.		25.00
52.	Braddock, Pa.		24.00
53.	Trenton, N. J.		24.00
54.	Arnold, Pa.		22.00
55.	Coatesville, Pa.		22.00
56.	New Alexandria, Pa.		22.00
57.	Woodhaven, N. Y.		22.00
58.	Rossford, O.		21.50
59.	Elizabeth, N. J.		20.00
60.	Toronto, Ont., Canada.		20.00
61.	Millville, N. J.		20.00
62.	Washington, D. C.		20.00
63.	Stamord, Conn.		17.00
64.	Whippany, N. J.		15.00
65.	Youngstown, O.		15.00
66.	Toledo, O.		14.50
67.	Ford City, Pa.		14.00
68.	Altoona, Pa.		12.00
69.	Garfield, N. J.		10.50
70.	Westbury, N. Y.		10.50
71.	Bayonne, N. J.		10.00
72.	Mahanoy Plane, Pa.		10.00
73.	Marblehead, O.		10.00
74.	Ogdensburg, N. Y.		10.00
75.	Olean, N. Y.		10.00
76.	Salisbury Center, N. Y.		10.00
77.	Shenandoah, Pa.		10.00
78.	Slickville, Pa.		10.00
79.	St. Paul, Minn.		10.00
80.	West Park, O.		10.00
81.	Worcester, Mass.		10.00
82.	Gary, W. Va.		9.00
83.	Rome, N. Y.		9.00
84.	Adams, Mass.		5.00
85.	Addison, Conn.		5.00
86.	Benwood, W. Va.		5.00
87.	Boston, Mass.		5.00
88.	Brackenbridge, Pa.		5.00
89.	Broughton, Pa.		5.00
90.	Carbtree, Pa.		5.00
91.	Crompton, R. I.		5.00
92.	Decatur, Ill.		5.00
93.	Freehold, N. J.		5.00
94.	Gridley, Cal.		5.00
95.	Holyoke, Mass.		5.00
96.	Koppel, Pa.		5.00
97.	Loomis, N. Y.		5.00
98.	Lyon Falls, N. Y.		5.00
99.	Marysville, Cal.		5.00
100,	No. Tonowanda, N. Y.		5.00
101.	Plainsboro, N. J.		5.00
102.	Plandome, N. Y.		5.00
103.	Putnam, Conn.		5.00
104.	Seymour, Conn.		5.00
105.	Mishawaka, Ind.		5.00
106.	Watervliet, N. Y.		5.00
107.	Whipple Barracks, Ariz.		5.00
108.	Wilkes-Barre, Pa.		5.00
109.	Wilton, N. D.		5.00
110.	Winding Gulf, W. Va.		5.00

Українські громади в Америці! Бороніть Рідний Край, памятайте на Фонд Негайної Допомоги. Складайте жертви громадно і сейчас, а шліть їх до:

DIPLOMATIC REPRESENTATIVE OF GALICIA,
411 Southern Building,
WASHINGTON, D. C.

ФОНД ІНВАЛІДІВ.

(Через „Свободу").

Leechburg, Pa. Василь Пітик $2.00, Стефан Пітик $1.00 — Разом....$3.00

Попередно оголошено $44.00

РАЗОМ $47.00

АДВОКАТСЬКА КАНЦЕЛЯРІЯ ВИЛСОН & КОЛБІ В ОБОРОНІ СХІДНОЇ ҐАЛИЧИНИ.

(Від власного кореспондента).

Читаю в „Свободі", що адвокатська канцелярія бувшого президента Злучених Держав Вилсона і бувшого державного секретаря Колбі обняла справу оборони міжнародного становища Східної Галичини на поручення українського правительства д-ра Евгена Петрушевича.

Читаю далі, що в сій справі Колбі вже раз їздив до Анґлії і Франції і говорив у Лондоні з англійським міністром заграничних справ Керзоном і в Парижі з членами Ради Союза Націй та Конференції амбасадорів, — і знов має туди їхати.

Читаю сі відомости — і перше всего не розумію їх як слід.

Не розумію, який характер має те заступництво Вилсона і Колбі. Чи вони заступають справу Східної Галичини, як визначні політики світової слави, які, переконавшися про слушність галицької справи, хотять своїм впливом допомогти їй до побіди? Чи заступають її як адвокати, значить, так, як кождий адвокат заступає справу свого клієнта?

В сім останнім випадку не знаю, на скільки таке заступництво — зі становища міжнародного права — можливе, бо в міжнародніх справах не виступають адвокати, тільки виступають або заступники правительств або делеґації національних організацій.

Тому було би добре, як би редакція „Свободи" пояснила сей характер заступництва галицької справи адвокатською канцелярією Вилсон & Колбі. Бо думаю, що не тільки один я не розумію сього, як слід. А справа така важна, що хотілося би знати й розуміти.

Та при тім усім ясна річ, що українське правительство Галичини знає, що робить. І коли воно поручило Вилсонови і Колбі заступати галицьку справу, то видно, що воно таке заступництво вважає корисним.

Очевидно, зі становища галицької справи було би дуже бажане, щоби **адвокат** Вилсон зміг направити те, що завинив Вилсон **президент Злуч. Держав Північної Америки.**

І в сім лежить траґедія галицької справи, а може й траґедія Вилсона, що він як адвокат береть заступати справу, яку міг вирішити справедливо одним своїм словом тоді, коли як президент Злучених Держав Північної Америки рішав на Мировій Конференції в Парижі про долю Галичини.

При сім треба пригадати, що власне на Вилсона покладало українське правительство Галичини особливі надії.

Адже власне Вилсон у своїх славних 14 точках заявляв, що польська держава повинна повстати тільки з земель, безсумнівно польських!

А Східна Галичина була земля безсумнівно українська, отже видавалося просто неможливим, щоби Мирова Конференція, в якій бере участь Вилсон як президент найсильнійшої держави світа, дозволила Польщі напасти на Східну Галичину і поневолити її!

Адже той сам Вилсон голосив, що Мирова Конференція здійснить право самовизначення народів, що кождий нарід зможе свобідно виявити і здійснити свою волю і по тій своїй волі збудувати собі державу.

Було ясно, що на основі заяв Вилсона Мирова Конференція повинна була взяти українську Галичину в оборону перед розбійницьким нападом Польщі.

А одначе Найвисша Рада Мирової Конференції, та Рада чотирох,—Вилсон, Лойд Джордж, Клємансо й Орляндо, — яка взялася рішати про долю цілого світа, рішила, що розбійник-Польща має забрати українську Галичину в свою неволю.

Чому? Чи може не знала, що Східна Галичина се край український, а не польський?

В українській пресі стрічається на жаль иноді такі твердження, нібито Мирова Конференція видала таке несправедливе рішенне про Східну Галичину тому, бо не була добре поінформована.

Сі твердження мушу в імя правди рішучо відперти. Як член української делеґації на Мировій Конференції в Парижі стверджую, що Мирова Конференція, особливо ті, що мали на Конференції рішаючий голос, добре знали, що Східна Галичина — се український край. В українській делеґації не все ділялося як слід, про що я писав докладнійше в моїй книжці „Галичина в рр. 1918—1920. Але галицької справи делеґація не занедбала і дуже пильно інформувала про неї Мирову Конференцію. І з тих нарад, які мали члени української делеґації чи з комісією для польсько-українського перемиря (т. зв. Комісією Боти), чи з самою Радою Чотирох, було ясно видно, що міродатні круги Мирової Конференції добре знають, що таке Східна Галичина.

Видно се навіть з того рішення, яке вони видали про Східну Галичину. Бо коли-б вони мали хоч каплю сумніву що-до українського характеру Східної Галичини, то певне були би її прилучили до Польщі. А що вони сього не зробили, те сим дали найліпший доказ, що знають, що се не є край польський, тільки український.

При сім ттреба тямити одно: Праця української делеґації в Парижі почалася в марті 1919 р., а рішенне про Східну Галичину **видала Рада чотирох 25 червня 1919 р. Значить,** українська делеґація мала всего не цілі чотири місяці часу на ту свою працю.

Певна річ, що тепер світ знає про Східну Галичину більше, ніж знав тоді. Але-ж треба мати на увазі, що праця в сій справі йде вже четвертий рік, а тоді мала вона за собою тільки четвертий місяць.

Але важне те, що ті, що рішали про справу Галичини в 1919 р., себто Рада чотирох, були про неї добре поінформовані.

В протоколах засідань Найвисшої Ради про справу Шлеска, які були оголошені в пресі, знаходиться цікаве місце про Вилсона. А саме, він сказав, що в справі Шлеска він вірить Полякам, а не вірить Німцям, бо Поляки — поневолені, а Німці — гнобителі.

В справі Східної Галичини було навпаки: тут поневолені були Українці, а гнобителі — Поляки. А одначе Вилсон і ціла Рада Чотирох поставилася на сторону гнобителів-Поляків, а не поневолених-Українців.

Висше я сказав, що тоді Вилсон одним своїм словом міг справедливо вирішити справу Галичини. Думаю так тому, бо справа Галичини все таки належала до тих, де союзники не мали ясної лінії і могли її вирішити або так або инакше. І коли-б президент Злучених Держав Північної Америки був рішучо став в обороні незалежности Східної Галичини, то міг би був мати за собою й Анґлію й Італію, а тоді і Франція, хоч протеґувала Польщу, не могла би бути неуступива.

Словом, справа стояла так, що треба було, щоби хтось з Ради Чотирох був виступив як рішучий оборонець незалежности Східної Галичини. А Вилсон, як речник своїх 14 точок і як найбільше безсторонний в европейських спорах, мав до сього найбільший обовязок.

Всі вони — і Вилсон і Лойд Джордж і Клемансо і Орляндо — вже зійшли з тої сцени, на якій виступали підчас Мирової Конференції. Тоді вони заступаючи свої держави, були володарями світа, тепер є звичайними людьми.

Але злочин, якого вони, як володарі світа, допустилися на українській Галичині, істнує далі. Український нарід в Галичині крівавиться й гине в страшній неволі Польщі.

Сей злочин на віки ляже на совісти тих чотирох. Вони винчі тій страшній неволі українського народу Галичини.

Один з них, Вилсон, береться тепер направляти той злочин. Та чи вдасться **адвокатови** Вилсонови направити те, що завинив Вилсон, **президент** Зл. Держав Північної Америки, найсильнійшої держави?...

Прага 25. ладолиста, 1922.

Др. Михайло Лозинський.

ФОНД СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ.

(Через „Свободу").

Leechburg, Pa. Василь Пітик $2.00, Стефан Пітик $1.00. — Разом....$3.00

Попередно оголошено $6.50

РАЗОМ $9.50

ПОДЯКА.

Я, низше підписаний член Тов. Зап. Січи, від. 363 У. Н. Союза в Olean, N. Y., складаю сердечну подяку всім товаришам згаданого товариства за виплачення мені запомоги хорих з каси товариства в сумі 25 долярів, котру я одержав дня 19. грудня б. р. Желаю Тов. Зап. Січ, щоби зросло в сотку членів. А Вам Українці і Українки в Олеєн раджу всім вступати громадно в члени товариства і У. Н. Союза, бо тільки в своїй організації сила і будучність тут на чужині. — **Іван Кубарик, Вудгейвен, Н. Й.**

НОТА УКРАЇНСЬКОГО РАДЯНСЬКОГО ПОСОЛЬСТВА В СПРАВІ ПОДІЙ У СХІДНІЙ ГАЛИЧИНІ.

Відповідь на ноту Польського Правительства в справі появи збройних ватаг в Східній Галичині, які були перехоплені після бою біля Чорткова переслало Українське Радянське Посольство в Варшаві отсю ноту свого уряду:

Українське Радянське Посольство цим свідчить свою повагу Міністерству Закордонних Справ Польської Республіки і має за честь, у відповідь на ноту Міністерства Закордонних Справ від 26-го жовтня с. р. подати до його відома, що:

Український Радянський Уряд з здивованнєм ознайомився зі змістом зазначеної ноти. Він рішучо **відкидає жадними** документами та матеріялами не підтверджене **обвинувачення**, ноти Міністерства Закордонних Справ відносно **нібито** організації банд на **території Радянської України з метою їх дальшого переправлення до Польщі або до Східньої Галичини. Не меньш рішучо відкидає він і закид про якусь безпосередню чи посередню участь українських радянських діячів в тих подіях, які відбуваються в Східній Галичині.**

Цілковито не відповідаючим дійсности є також твердження, нібито на території Радянської України істнує організація під назвою „Галревком", що стоїть начеб-то під проводом Мануїльського, Затонського та Федорчука. Останній взагалі цілком не є знаний на Україні Що-ж до Затонського та Мануїльського, то обидва вони, протягом місяців вересня і жовтня, перебували в відпустку — перший на Кавказі, а другий за кордоном — і не могли, хочаб вже через те, мати жадного відношення до якихбудь галицьких справ.

Не зважаючи на велике обурення, яке викликають серед українських робітників і селян заходи Польського Уряду щодо насильного приєднання Сх. Галичини до Польщі, **яке порушує права на самоозначення Галичини та міжнародні договори,** — Український Радянський Уряд, вважаючи, що захования мирних добросусідських відносин з Польщею є не тільки його міжнародним обовязком, але і істотною умовою відбудови господарського життя обох держав, приймав всі міри для збільшення контролю на кордоні та для попередження всяких можливих інцідентів. Однак, після одержання вище згаданої ноти Міністерства Закордонних Справ, Український Радянський Уряд в пильному порядку зробив розслідування, яке виявило, що, протягом зазначеного часу, жадних переправ банд з території Радянської України на територію Польщі не траплялось, за винятком переправи банди Гальчевського, яка перейшла 2-го вересня на територію Польщі коло Гусятина, де її з привитанем зустріла Польська військова влада. Відносно переходу банди Галвчевського і її урочистої зустрічи Польський Уряд був своєчасно повідомлений нотою Повноважного Представника УРСС в Польщі Шумського від 12-го вересня, на яку досі не отримано Українським Урядом жадної відповіді.

Розслідування встановило також факт переправи банди о 4-ій годині ночі 20. жовтня в 20-ти верстах на північ від Олевська на північному заході району Собичанської. Того-ж дня по даних прикордонної охорони, коло станції Бережанки, в 35-ти верстах на південь від Гусятина, переправилась банда в 8-ми верхівців, що уявляла з себе решту банди Орла і втікала з Летичівського повіту після розпорошення цієї банди українською радянською міліцією. Всі ці банди являються рештками тих більших банд, яких, починаючи з жовтня та листопаду минулого року, за допомогою 2-го відділу Польського Генерального Штабу, було перекинуто на територію Радянської України, про що Польський Уряд був своєчасно і документально повідомлений Українським Урядом. Подібна переправа банд, хоч і в зменьшених розмірах, тріває і досі. Так 22-го жовтня в окрузі Житковці в 8-ми верстах на південь від Гусятина, перейшла через українсько-польський кордон на територію України банда в складі 13 верхівців, яка звернула далі в напрямі до Чемерівців.

Вертаючи до фактів, які подано в ноті Міністерства Закордонних Справ, Українське Радянське Посольство не може не зазначити, що ці факти, як причини, непомірно незначні в порівнанню з драматичними подіями, що відбуваються в Східній Галичині і дійсні причини, яких воно вважає **не слід шукати в нельояльних вчинках сусідів,** як то намагається довести Міністерство Справ Закордонних, **але в самій політиці Польської Влади.**

Зі свого боку Українське Радянське Посольство вважає необхідним ще раз категорично підтвердити рішучий намір свого уряду підтримувати та зміцнювати мирні, добросусідські та приязні стосунки з Польщею та скріпляти вже розпочаті торговельно-економічні зносини. Український Радянський Уряд є завше готовий поставитися з належною увагою до всіх повідомлень Польського Уряду, що до тих чи инших прикордонних інцідентів, підтверджених відповідними матеріялами і з цього приводу дозволяє собі нагадати, що на Рижській Конференції, яка відбулася 29. березня цього року і в якій брали участь між иншим Росія і Польща, були приняті відомі положення відносно обопільної охорони кордону, які Український Уряд визнає цілком слушними і до яких є готовий в кождій хвилі приєднатися на підставі взаємности з боку польського Уряду.

Українська Радянське Посольство в Польщі.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Отсим подається до відома всім уділовцям У. Театру в Америці, що Загальні Збори всіх уділовців У. Театру в Америці відбудуться в четвер, дня 28. грудня 1922 р., в Українськім Народнім Домі, о 8-мій годині вечером.

ЗА У. ТЕАТР В АМЕРИЦІ:
Іван Добрянський, секр.

YOUNGSTOWN, O.

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ! ПОЗІР!
Українська Громада в Юонгставн, О
— устроює —

ВЕЛИКЕ НАРОДНЕ ВІЧЕ

в справі Негайної Допомоги Рідному Краєви

В НЕДІЛЮ, 31. ГРУДНЯ 1922
о годині 12.30 пополудни в гали Укр. Народного Дому.

Проситься всіх прибути на се віче, на раду в який спосіб ми можемо помочи нашим браттям в старім краю визволитись зпід ляцького ярма.

ЗА ВІЧЕВИЙ КОМІТЕТ:
Ст. Мош., пр.; **С. Остешицький,** секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Виказ фондів пересланих до старого краю з каси Тов. „Просвіта" в Ню Йорку за 1922 рік:

Для сиріт	$ 21.00
Для інвалідів	61.00
Для політичних вязнів	25.35
На фонд Федака	20.00
На Боєвий Фонд	21.00
Для голодуючих на Великій Україні	106.25
Разом	$254.60

ЗА УРЯД УКР. ТОВ. „ПРОСВІТА":
Йосиф Хомів, предс.;
Стефан Чосник, касієр;
Іван Жовнір, секр. фін.

NANTICOKE, PA.

Заходом Кружка Аматорського в Нантікок, Па.

відограється театральне представлення п. з.

ПЕЩЕНА ДИТИНА

образ з життя народа в 4-ох актах

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 31-го ГРУДНЯ 1922
в гали церковній, ріг Green & Hanover Streets, Nanticoke, Pa.

Початок точно о годині 7-мій вечер.
Вступ 50 і 35 цнт., для дітий 15 цнт.
Дохід на греко-кат. церков.

НАУКА.

Доченався я
Свого святонька,
Виряжала в світ
Мене матінка.
Виряжала в світ
Мати рідная
І промовила
Мені, бідная:
„Нехай, сину мій,
Ми працюємо,
Нехай цілий вік
Ми горємо;
Нехай сохну я,
Тато горбиться,
Ти на світ поглянь,
Що там робиться.
Та не всі-ж, як ми,
В землі риються;
Може є такі,
Що і миються.
Та не всі-ж, як ми,
Димом куряться;
Може є такі,
Що й не журяться.
Коли найдеш їх,
Милий синочку,
Ти склони себе,
Як билиночку.

Ти склони себе,
Як билиночку,
Простели себе,
Як рядниночку.
Спина з похилу
Не іскорчитя,
Чоло з пороху
Не ізморщиться.
Спина з похилу
Не іскривиться,
За те ступитя пан
Та й подивиться;
За те ступить пан
На покірного
І прийме тебе,
Як добірного.
І в годиночку —
На драбиночку.
І підеш тоді,
Милий синочку,
І з панами сам
Порівняєшся
В сріблі-золоті
Закупаєшся
В сріблі-злоті
Закупаєшся.
З полем батьківским
Розпращаєшся."

*

Але сталося
Друге святонько:
Виряжав у світ
Мене батенько.
Виряжав мене,
Путь показував,
Говорив мені
І приказував:
„Бачиш, сину мій,
Як працюємо,
Бачиш, сину мій,
Як горюємо.
Кождий з нас на світ
На те родиться...
Не дивись на світ,
Що там робиться!
Ти на бджіл поглянь:
Є робучії,
Але й трутні є
Неминучії.
Так і на світі:
Одні риються,
Другі потом їх
Тільки миються.
Будь ти проклятий,
Милий синочку,
Як погнеш таким
Свою спиночку!

Як погнеш таким
Свою спиночку,
Як простелишся
І чоло тобі
Нехай зморщиться.
І хребет тобі
Нехай скорчиться!
Ти тікай од них,
Як од гадини,
Ти не жди від них
Перекладини;
Ти не жди від них
Перекладини,
Ти у світ іди
На оглядини.
Ти у світ іди,
Милий синочку,
Ти усе спізнай —
І билиночку.
Тоді з світом ти
Порівняєшся,
В добрірозумі
Закупаєшся,
В добрірозумі
Закупаєшся,
З полем батьковим
Привітаєшся!"
На рядниночку.

Степан Руданський.

ПОЗІР! ГЕМТРЕМК, МИШ. І ОКОЛИЦЯ. ПОЗІР!

Отсею дорогою повідомляється, що

В НЕДІЛЮ, 31. ГРУДНЯ 1922
точно о годині 2. пополудни
— відбудеться —

ВЕЛИКЕ ВІЧЕ

в Українській Хаті.

на котрім не сміє бракнути ні одного Українця з Гемтремк і околиці. На сім вічу будуть промовляти бесідники на тему: 1. Щоб обєдинити всі українські товариства. 2. Зорганізувати всіх Українців в одну нероздільну сильну громаду. 3. Мається вибрати льокальний комітет, до котрого ціла громада малаб відноситись з всякими політичними справами. 00-01

Справа великої ваги, тому всі Українці як один повинні явитись на сім вічу.

ПЕРЕДВІЧЕВИЙ КОМІТЕТ:
В. Селляр, предс.; **С. Гривнак,** секр.

ЗАБОРОНА СТРАЙКУ В ЕДМОНТОНІ

Найвисший суд в Едмонтоні видав заборону проти страйкової діяльности урядників 18 дістрікту майнерської юнії в околиці Едмонтону.

Президент юнії Шерман говорить, що вісти про майнерський страйк, що виходять з Едмонтону, є переважно ложні. Шерман впевняє, що майже 100 процет майнерів в околиці Едмонтону страйкують, а вісти, начеб то в деяких майнах робітники роблять так само, як і перед проголошеннем страйку е є згідні з правдою.

Оноді арештовано коло одної майни в Едмонтоні заступника голови майнерської юнії, Раєна. Поліцийний судія признав його винним.

Секретар юнії, Пікак, звернув ся з телеграмою до міністра праці Мордока, звертаючи йому увагу, що кінна і провінціяльна поліція безправно арештують членів юнії за спокійне пікетованнє коло майн. Мордок на се відповів, що йому дивно, „яким способом розумованя можете оправдувати з одної сторони проголошеннє страйку у відносинах противних законови а з другої сторони взивати уряд на поміч проти несправедливости, походячов з надто строгого примінювання иншого закона".

Оттак страйк в Едмонтоні провадиться дальше і доси нема виглядів на конференцію властителів майн з робітниками в справі його покінчення.

ЗА ГАБСБУРҐАМИ ГИНЕ СЛІД

Чеське міністерство внутрішних справ видало розпорядок силою якого мається нищити всі австрійські памятки. Знищено памятник Йосифа II. в Опаві, та ріжні памятники инших Габсбурґів. Богато таких памятників знищили Чехи ще 1918 р.

БАТЬКОВА СВИТА.

Спостереження козака чорно-хліба.

(З канадійського Українського Голосу").

Як ви празникували — дехто приймаючи гостий в себе, дехто гостячи в кого, тогди я гостював в Демка. І не тільки я був, але і моя жінка і діте і кум Павло з жінкою і ще богато всякого миру.

Тай празник неаби який, бо зовсім такий, як то в старім краю в гостиних людий буває. Сидиш два дні і над вечером думаєш:

— От коби Господь дав якусь таку плюту та нельгу, так би чоловік переночував, а вже завтра ранком і до дому...

Инша річ, що тая плютна на ваше бажаннє не з'являє ся і ви хоч-не-хоч збираєте ся, пращаєте ся, на відхдне ще вас частують чаркою і ви вкінци, попіднимавши поли кожуха, чимчикуєте до дому. А в голові ніби рій гуде, чуєте ще розмову якого будь балакуна, на ум налазять ще слова пісоньки:

Ой медведю медведеньку,
Не їдж мене молоденьку—
Волиш туюв бабу з'їсти,
Що не може з печі злізти.

Звичайно оказія! На празник йдемо, то немов якась сила вас пхає вперед, а з празнику, то немов вам хто по здоровезнім гарбузі до ніг привязав і ви мусите їх за собою тягнути. На празник йдете, то басом вигукуєте, а з празнику — то часом навіть добре покахикуєте. Всяке буває.

Але бувало і таке, що на празник вибираючись ви з жінкою перемовили ся і на празник йшли мовчки, та з празнику їдете найлюбійше розмовляючи. Бо то бачите (як кум Павло каже) чоловік до сварки настроюєсь, як скрипка до граня. І доки той настрій є, доти чоловік обрахуєсь, їжиться, а коли його розстроїте, тоді він не той що був. А розстроїти сварливий настрій в чоловіка може чарка, чужа сторона, чужі люди, нові справи, серед яких мірські клопоти забуваються. Та деколи сварливий настрій нищать хлопським параґрафом — вдариш раз, два, пять, десять і сварливі струни вже порвали ся і з льва робиться вівця та ще до того змокла. Значить: богато стежок і способів веде до одної цілі.

Як там ми празникували, того оповідати не буду. Понаварювала кума Демчиха всячини, понапікала, а Демко зі своєї сторони роздобув що треба, бож він собі ґазда на цілу околицю.

Для вас інтересне буде те, що я важного там чув та бачив.

Про що саме тоді йшла балачіка, не тямлю, але прийшло до того, що Демко оповів нам таку історію:

Жив в нашім селі чоловік — каже він — що звав ся Петро Морозик. Поля було в него небогато, а діточок дав Бог більше — сім синів, як орлів. Поки не поженилися, то всі дівчата про нікого не говорили, як про них, всі матери відданиць тільки й думки мали, з ким то вони поженяться. Звісно — за гарним та добрим всяке попитує.

Так вже як сини поженилися, батько лишився при однім синови, що жив на батьковім господарстві, однакож мешкав окремо від сина в старій хаті. Все таки здавалося старому, що він свій господар.

Про батька сини дуже дбали й одного разу перед Великоднем порадилися, щоби батькови справити новий кафтан. Бачите була в старого всяка одежина добра, а кафтан, як на те, старенький, полатаний. А сини думали:

— Буде для батька радість, коли побачить, що рідні діти на Великдень так його причепурили.

Як вони там той кафтан купували, чи замовляли в кравця, того вже я не знаю, але в суботу перед Великоднем над вечером зійшлися вони, щоби кафтан оглянути.

Ну, почали вони оглядати, примірювати та радитись, які ґузики попришивати.

— Я думаю, що які пришиємо, такі будуть — сказав найстарший син, Сидір, — кафтан важна річ, а ґузики дрібниця. Батько на ґузики і не придивитья.

Але не всі сини такдумали. Дехто з них почав доводити, що:

Кращі чорні...

— Ні, не чорні, а сині...

— Ба всі ви не знаєте, бо жовті, як от при війську, великі, жовті, з вушками.

Почали сини найперше легко сперечатись, а поволи до сварки прийшло. Зачались крики:

— Гей, ти сякий такий, ти думаєш, що в мене нема всіх вдома, чи що? Себе небоже знаю, але тебе не знаю...

— Що, що!!! Ти мені?! Ти кажеш, що в мене не всі вдома?!

— Може й були, та жінка повиганяла.

— То вже й мою жінку зачіпаєш, га?

—Овва! А хиба твоя теща не забила глуздів свому чоловікови? Отже й дочку навчила...

Поволи зійшли на сватів, на кумів, згадали по щось тахтавлівського дяка, матронівського мельника, осташівського ворожбита (що вже давно покинули сей світ), пригадали шинкара на Вигоді, та шинкарку на Вигнанці, допікаючи оден другому... Чути було й Соломонове та Метусалове імя.

Що вже старший брат не втихомирював — не втихають. Коби вогонь спалахнув, а вже не скоро його загасити. Гуде, щипить, обортає що раз нові, потрібні людям річи, нищить, в попіл обертає. Звичайно несвідома, темна руйнуюча сила. Тесаме і з людською злостию. Випустиш з підконтролі, а тогди вона тобою коверзує, а не ти нею. Казав якийсь мудрець, що колиб злісний чоловік був завсігди однаково злісний, то був би варіятом і мусіლиб тримати його в шпитали для божевільних.

Почали брати сваритись, почали за кафтан дертися. Я як друться, то вже міри нема. Тільки зашипіло і вже два брати тримали по половині кафтана в руках.

Подертий кафтанн розпалив завзяте і брати давай дертися за кавалки і дальше друть та кричать:

— Сякий такий, хиба я не знаю, що ти нас всіх перед батьком прискаржуєш, підхлібнику!

— Дивіть, зваолока, він мені ще...

А дальше почали битися. Молотять оден одного, повипроваджувались за чуприни на двір, тягаються по подвірю, а там і на вулицю. А люди йдуть до Плащениці, дивляться та сміються.

Можете вже собі уявити, як виглядадв Великдень. Батько мусів йти до церкви в старенькім кафтані, а дехто з братів і в церкві не був з свяченим. Деж таки — синці по твару тай до церкви йти.

Так через ґузик, через дурницю брати забули і батька і Великдень і людий і братерські обовязки і людську гідність — все забули і неробили тілько лиха і сорому собі, тай батькови, що і не сказати. Коли-б ви хотіли в них замовити таку роботу, то вони за тисячу долярв на таке не згодили бися. А тут зробили за ґузик.

Вертаючи до дому, кул Павло почав:

— Гарасиме, напиши отсе, причту, що чув, людям на науку. Такі випадки повторяються всюди, почавши від двох людий, а скінчивши на гуртах.

Тай почав кум Павло вичисляти.

— Візьми родину. Двоє людий, отже здається, що не треба великих розумів, щоби жити в згоді, аж ні. Тут, де ходить о згоду, о добро, влізе якась примха, що за марницю, за стебло аробить такого, як ті Морозикові сини під сам Великдень.

— Візьми якубудь справу в громаді — церковну, шкільну чи иншу — і тут таке. Мають люди добру ціль, добрі заміри, бачать конечність роботи і як би до того ще додати спокійного розсудку, як би далекоглядности, як би самоконтролі та вирозуміня, то і вороги такій роботі завидували би. Та ба — стане в дорозі якийсь ґузик і за него люди готові занапастити цілу громадську справу.

— Або от взяти хочби будову української держави. Держава, народ — се той, батько, партії — се сини, що лагодились справити батькови дарунок на Великдень. Та ба! Оден тиче свій партійний ґузик, другий свій, третий свій, а там пішла сварка, незгода.

— Лад має бути на моїм соціялістичнім ґузику...

— Ба, ні, на комуністичнім...

— Та що ви, коли ґузик мусить бути соціял-революційний. Як н,, то ми...

— Всі ви толку не знаєте. Комуна має бути та ще в братнім і вічнім союзі з Московщиною. Без Москви пропадемо, як руді миши... Наш ґузик...

— Гей люди добрі, а се що? Де в вас глузди? Ґузик мусить бути на взір нашої партійної програми, яку ми вчера...

— Нехай жиє революция і її здобутки! Такого ґузика хочемо! Вбемо, як хто проти нас...

А хоч дехто вгамовував — не помогло.

Доперва по часі, як з одежини лишились клапті, що ні батькови ні синам не годяться, сини починають бачити, що з дурощів лиха наробили. І тоді давай направляти, але що подреш за хвилину, того не зшиеш за годину.

При иншім оповів кум Павло і про себе дещо. Каже:

— Знаєш, Гарасиме, що колись був я дуже горячої вдачі. Досить дрібниці, щоби я спалахнув полумям.

Але добре, що бачив я свій гріх і завзяв ся його позбутися. Отже почав я собі на розум говорити, що так не добре. Ая, Гарасиме, так було, як кажу. Коли бувало прогрішусь, так зараз заступаю себе де в куті поза людьми і починаю докоряти і то в голос. „Сякий такий недотепо — кажу — і не встид, не сором тобі таке робити? оЧму не зробив ти ось так і так, чому не роздумав, не підождав? Хиба не краще було би робити ось так і так?..." А вже як куда вибераюсь, так найперше наповім собі, що: „Йдеш, отже тям небоже, що коли не хочеш взяти самого себе за чуприну, так другі візьмуть!" Тай зачну вичисляти, які то я маю перед собою обовязки на всяки на всякі можливі випадки.

— Може хто і сміяв би ся з мене, коли-б був підслухав, але я на своїм поставив. За час я вже був своїм паном. Кожде слівце, кожда думка, ба, кождий рух мусів мене радитися і радиться дотепер...

Оповідає він, а моя жінка:

— Слухай, Гарасиме, та на ум бери, воно не зашкодить. А то в тебе вже два рази сего року необачне слово вихопилося, а минувшого то аж чотири. А без того можна обійтися.

Що не казати, а жінка правду каже.

Після празнику я почав йти за порадою кума Павла. Роблю що, чи йду, то і розбираю, як би то повинен я всюди поступати.

Добре також, щоби і ви до мене прилучилися. Але зачинайте дошукуватись правди не від чужих, але найперше від своїх гріхів. Коли навшимося себе контролювати, тогди будемо вміти і других контролювати; тогди і жінки не будуть нам очий колоти, що мовляв, два рази необачне слово вихопилось. Воно не без того, щоби і ваші жінки вам подібного не казали.

Ну, а що найважнійше—громадська справа на тім зискає: Бо тільки такі є правдивими громадськими робітниками.

Ану спробуйте!

Дальша повінь арештів у Східній Галичині.

(З львівської „Свободи" від 21-ого до 24-ого падолиста, 1922.)

МАСОВІ АРЕШТУВАННЯ.

Львів.

Дня 16. с. м. арештовано на вул. Льва Сапіги студента Б. Кабаровського. Причини, як звичайно, нікому невідомі. (Мабуть на поліції при переслуханню спитає його п. комісар „за що пана арештовано"?, як це буває із більшістю українських політичних вязнів).

Аадвірянщина.

Дня 3. XI. арештовано: Ерстенюка Дмитра ст. пр., Клюфінського (б. заст. посла), та Сорочинського Михайла з Перерослян, І. Вацика з Заріча. Дня 8. XI. привезено до надвірянської тюрми 4-ох селян з Заріча. 11. XI. арештовано Марію Ґереґу учительку в Гор. Майдану.

Збараж.

Арештовано Олексу Тихоня студ. з Терпилівки, Івана Зваруха з Нового села. Обидвох відставлено до Львова до Бригідок.

До Золочева.

З певних джерел довідуємося, що ред. Федь Федорців, Михайло Струтинський, др. Іван Волошин, Осип Навроцький мають бути відставлені зі Львова до вязниці в Золочеві.

Злочинна провокація.

В с. Лешневі пов. Броди арештовано студ. Ол. Качура і Івана Ганчарика.

Поліція підкинула до улию в саді арештованого дві бомби, а другому всадили в стріху екразіт і при ревізії найшли ці вибухові матеріяли та арештували їх.

Станиславів.

Ще перед двома місяцями арештовано австрійського горожанина Верніша, котрий приїхав до Львова як представник торговельної фірми з Відня. Його арештовано під замітом шпіонажі на користь Українців. (?)

Жиравка пов. Львів.

Арештовано дня 24. жовтня о. Василя Курилася, Тимка Карпу, Івана Феня, Миколу Ількова і Грицька Пигиля. Арештованих відставлено до Львова.

В с. Милятичах арештовано Гарасима Колічинського та Івана Земера.

КРИК РОЗПУКИ У БРИГІДКАХ

Дня 18. листопада о год. 6. вечером 1500 вязнів доведених до розпуки, вчинило демонстрацію, домагаючись слідства і волі. Точно о год. 6. у всіх келіях нараз вязні підняли крик, співи стукіт о підлогу та стіни. Цему всему вторувала пісня „Не пора". Вчинився такий гамір, що стіни вязниці задрожали, а крик розпуки було чути в цілій дільниці міста.

Наляканий директор вязниці удався в ночі до апеляції, де дістав обіцянку, що на днях відбудеться слідство і всіх невинних випустять на волю. Демонстрація вязнів трівала кілька годин, так що дирекція хотіла закликати військо на поміч. Одержавши відповідь від апеляції, вязні втихли, заявляючи, що коли на днях не буде слідства, то всі вони зачнуть голодівку.

Цікаве, чи той крик невинних людей, доходить до уха компетентної влади.

ДО ЗОЛОЧЕВА НЕ ПЕРЕВОЗЯТЬ.

В звязку з новинкою, в 19. ч. „Свободи" про перевезення вязнів Ф. Федорціва, М. Струтинського, Навроцького та інших, довідуємося, що остаточно, вирішено не вивозити їх, а залишити у вязницях у Львові.

МАСОВІ АРЕШТУВАННЯ.

Бригідки.

Килія 25. (Доповнення поданих 18. XI. 1922 у „Свободі"). 1) Коник Роман, 2) студ. філь. Дужий Микола, 3) студ. філь. Конрад Степан, 4) студ. фільос. Пасіка Микола.

Спис вязнів в арештах при вул. Сапіги ч. І. у Львові.

1. о. дек. Івашів, 2. ред. з Варшави Месіс Наум, 3. Бумбар Микола студ. ун. Гораєць, 4. Андрухів Василь студ. ун. Улазів, 5. Козій Гриць студ. ун. Оленищі, 6. Ценкий Мих. ст. ун. Суха Воля, 7. Орун Петро проф. Бережани, 8. Баран Осип уг. VIII. кл., 9. Бардюк Мих. агроном Лопушна, 10. Сидорик Евген студ. ун. Зимна Вода, 11. Заворотюк Мирон ст. ун. Єтаї (випущений), 12. Тріска Іван студ. ун. Сокаль, 13. Занько Богдан уч. VIII. кл. Сокаль, 14. Корчук Василь робітник Розджалів, 15. Кравс Іван робітник Розджалів, 16. Дуда Іван робітник Розджалів, 17. Чапляк Антін робітник Розджалів, 18. Хахура Мих. рільник Коровиця, 19. Ждан Іван студ. ун. Горинець, 20. Кузик Василь ст. ун. Нове село, 21. Костик Еміль уч. ґімн. (випущений), 22. Зелінський Олекса практ. торг. Зимна Вода, 23. Терлецький Стефан кравець Баківці, 24. Садовий Мих. уч. сем. Любачів, 25. Квасниця Дмитро, ст. ун. Золочів, 26. Юринець Іван рільник Любича князі, 27. Горішний М. рільник Баківці, 28. Хмельницький Діоніз робітник Бучач, 29. Жмінка Павло рільник Грушів, 30. Комар Іван рільник Люблинець, 31. Предко Яків рільник Угнів, 32. Чучук рільник Городок, 33. Квасній телеґр. Карів. Угнів.

Крім цих є кілька жінок і багато незнаних. Держать по кілька тижнів без переслухання а переслухуючи терроризують прикладаючи револьвер до голови. Був саучай де одному, (Жмінка Павло) казали пхати голову в розжарену піч, щоб дещо від него дізнатись. Бють в лице (Кравс кілька днів лежав спухлий і побитий). Їсти мало, хліба майже нема. В келії на 12. м. сидить 15 людий. Сидіти не можливо не то спати. Хорих не провадять до лікаря. Поміж арештованими є сухітники, котрі плюють кровю. Хто хоче бачитись і питає про когось з арештованих та кажуть „Ту нікого нема".

Взагалі не позволяють відвідувати арештованих.

Дрогобиччина.

В самбірській тюрмі находяться отсі громадяне з Дрогобиччини, арештовані з кінцем жовтня.

Уличко: Дмитро Беч. упр. школи, Іван Вербицький студ. прав, Мих. Вербицький студ. фільософії.

Гаї вижні: Лялюк кравець.

Гаї нижні: Юліян Карпінський, учитель без посади, селяне: Іван Стецко, Михайло Сікора, Микола Вінцковський.

Воля Якубова: селянин Михайло Артимович.

Рибник: о. Тимкевич, парох, М. Микитинівна, учителька.

Східниця: фабричні робітники: Бобешко Степан, Пронів Осип, Журавчак Степан, кравець Михайло Свищ, селянин Пронь Яким.

Борислав: Бованко Роман, студ. прав.

Тустановичі: Ваврик Михайло, студ. прав, Гавриляк Іван, студ. ґірн. акад.

Снятинка: Іван Романяк, упр. школи.

Опака: Михайло Ворон, селянин.

Ластівки: Анатоль Кліщ, ст. унів.

Кропивник новий: Ліщинський Осип, кравець.

Добрівляни: Бойко Осип, ст. прав, перевезений в кайданах зі стрийської тюрми, а опісля знова відставлений до Стрия.

Ліщня: Северин Смолинський, учитель без посади.

Майже всі названі, арештовані на приказ військової прокураторії в Перемишли. Обинувачені о § 58 та § 59 — богато с § 67.

Заподані свідки, які малиб ствердити їхню вину по найбільшій части сфінґовані. Настрій арештованих, мимо невідрадних відносин бадьорий.

В тернопільській тюрмі.

Разом всіх Українців, які сиділи, або ще сидять в слідчій вязниці окружного суду в Тернополі під замітом політичних злочинів, було 143. Слідство веде судля п. Гостковскі і треба признати, що веде його обєктивно істараєтся якнайскорше переслухати обвинувачених і свідків. Палата радна рішила випустити на волю майже всіх арештованих, але спротивився сему прокуратор п. Музика, так що акта слідчі пішли тепер до апеляційного суду у Львові і є надія, що апеляційний суд затвердить рішення палати радної і обвинувачені на днях вийдуть на вільну стопу.

В тернопільській тюрмі сиділи слідуючі Українці (селяне), укарані староством в Тернополі за противиборчу агітацію 8-дневним арештом на підставі домового патенту з 20. квітня 1854 р. іменно: 1) Василь Козак, 2) Іван Царик, 3) Михайло Ярош, 4) Михайло Коцан, 5) Семко Сирбрях, 6) Яків Сикежинський, 7) Кирило Кличан, 8) Омелян Куць, 9) Павло Козакевич, 10) Василь Пласкач, 11) Евген Антків, 12) Андрій Малицький, 13) Микола Свербеус, 14) Василь Жминда, 15) Яків Ковеницький, 16) Степан Сидорак, 17) Іван Петришин, 18) Іван Рудакевич, 19) Василь Тимочко, 29) Микола, Чубик. 21) Михайло Гевко, 22) Гринько Вістун, 23) Пилип Бутковський, 24) Осип Мокрий, 25) Василь Мізерний, 26) Іван Мандзій, 27) Степан Поліщук, 28) Гринько Заблоцький.

Політичними арештантами в тернопільській тюрмі займається щиро комітет допомоги політичним вязням в Тернополі, до якого входять пані: Конрадова, Кордубова, Мрицова, Юхновичева, Хомова і Ладикова, та панове: др. Степан Баран, др. Брикович, др. Калин, др. Чумак, др. Чикалюк, п. Топольницький і п. Чубатий. Удержання політичних вязнів коштує дуже богато і фонди комітету, на які зложились головно датки місцевої української інтеліґенції, вже вичерпані. Для того обовязком ширшого загалу піддержати комітет допомоги політичним вязням в Тернополі грошевими датками і датками в натурі та пересилати їх чим скорше під адресою голови комітету пані Антоніни Конрадової в Тернополі вул. Петра Скарги. Збіркою датків в натурі повинно негайно занятися сільське духовенство і інтеліґентне жіноцтво по селах.

Калуш.

Арештовано Павлусевича і Данів з Бережниці шляхоцької.

Повіт Городок ягайл.

В с. Речечани арештовано Теодора Чучура.

Базар пов. Чортків.

Жандарми перевели ревізію в домі Семена Кардинала, котрого мали замір арештувати. Не заставши його в дома, побили тяжко його сестру. Ревізію переводили жандарми з Джурина Корба і Бжезіньскі.

Долинщина.

Дня 4. XI. вечером арештовано на вулиці 2-х учеників уч. сем., а саме Янцура Гриця і Яросевича Івана. Обох арештованих відпроваджено на поліцію, де їх в страшний спосіб скатовано, домагаючись від них зізнання, хто стріляв до кандидата п. сойму, війта з Пацикова, Мартинишина. Обидвох учеників побито в страшний спосіб, а бідні діти, щоб унекнути дальших побоїв признались до вини, якої не поповнили. Коли їх питали, чи стріляли до кандидата Мартинишина, вони відповіли „так", але коли їх перестали бити, вони заперечили всему. Крім цих двох арештовано також ученика Кобрина Юрка з Пацикова. У вівторок це є 7. XI. вечером поліція підчас пополудневої науки обступила будинок української ґімн., де відбувалася наука сем. курсів, і підчас люкцій арештовано учеників, як: Шеремету, Яворського, Юревича і ученицю Яницьку Олександру, це є з курсу IV., а окрім них з инших курсів забрано всіх учеників. Також арештовано професорів як: Грицишина Олексу, Шпитка Романа, Міхняка Романа і Андрухова Миколу (цего останнього пораз другий). Всіх арештованих на поліції страшно били, а головно змасакровано Плексу Грицишина, проф. ґімн. Між арештованими є 16-літні дівчата. Арештованих відвезено скованих до Стрия. Також арештовано уч. VIII. кл. ґімн. Грицеївну Іванну за це, що носила вязням харчі. Комісар Віндак і комендант постерунку Дичка поводяться з арештованими в варварський спосіб. Взагалі Долинщина переживає тяжкі часи. Що дня на вулицях можна бачити сотки родичів заплаканих, що не знають куди вивезено їх дітей.

Монастириска пов. Бучач.

Дня 25. X. с. р. перевела місцева поліція скріплена повітовою поліцією з Бучача ревізію в „Народнім Домі", в торговлі Яр. Лазаревича, в церкві, в пароха о. Любомира Білинського, та в сотрудника о. Волод. Минастирського. Нічого підозрілого не найдено. Арештовано Марію Саґан і Теодора Лазаревича. Дня 26.—27. X. переведено ревізію і арештовано: Кароля Івасечка, Адольфа Кардаша ст. прав, Семена Проціва, Осипа Цвіринка, Івана Головачука, Володимира Боцюрка. Арештованих відставлено до Тернополя, відтак передано окр. судови в Станиславові. Там же відставлено Володимира Наняка зі Слобідки горішної. Головний закид в доносі був: „приналежність до тайної організації".

В Задорові арештовано пароха о. Юліяна Кисілевського за „противиборчу агітацію", та відставлено до окр. суду в Станиславові. В місті розкватировано військо.

Серники п. Бібрка.

Дня 2. падолиста с. р. повітова поліція в ночи арештувала в Серниках трох студентів Теодозія Василика, Филемона Хмиза і Антона Пахолка. Їх відставлено до львівських арештів.

Вандалізм.

Нам пишуть таке:

Перед трьома тижнями постерунковий яблонівської „поліції паньствової", підчас своєї нічної служби у с. Лючи, печеніжинського повіту знищив табличку на хресті, який поставили громадяне цього села, як памятник своїм 16 синам, що полягли у весні літ свойого життя в обороні української державности; жандарм скинув у болото і потоптав ногами вінець, що його зложили були на хресті місцеві дівчата із написю: „Нашим найдорощим, що згинули від ворожої руки за неньку Україну". На табличці видніла на синім тлі золотистими буквами така напись: „Героям-Борцям за Волю України".

У львівських арештах бють!

Вязні, що вийшли на волю, оповідають, що комісар Кайдан побив так тяжко студ. Ів. Полюгу, що той лежить смертельно хворий. При переслуханню студ. Полюгу поліцаї придавили колінами на підлові і били до непритомности, після чого його відвезено до лічниці.

Вісти з поза крат.

Випущені на волю політичні вязні, оповідають подробиці про страшні відносини у львівських тюрмах. Особливо в тюрмі при вулиці Льва Сапіги комісар Пікуліч дається вязням добре в знаки. Підчас переслухання студ. Василя Дуди, поліцаї прикладали револьвер до його чола, а цей комісарчук вимушував зізнання. Коли вязень не міг нічого сказати, то комісар вилаяв його останніми словами, зневажаючи український нарід. Особливо цікаві були слова цего „культуртреґера": „кабане, сьвиньо! Як би то не було в висоце культурней (?) Польсце, то я би ці дал в писк". Але за хвилину цей комісар забув про високу культуру Польщі і бив по обличчю студ. Ждана. Ученикови Залізкови з Любачева обіцяно 3 морґи поля, щоби тільки визнав, хто уладжує „саботажі". Студ. Чорнієви та Харкову закинув суддя вину проти 58 § і приналежність до тайної організації. Те саме було із студ. Остапом Мендою. Студ. Юліяна Богачевського поміщено між бандитами, за те, що не котів признатись до вини, якої не поповнив. Там сидів також студ. Р. Зубик, В. Мудрий та Волинець.

В Бригідках.

Спроваджено свіжо арештованого з Тернополя Єроніма Грицину. Дня 24. жовтня арештовано студ. Івана Прокопова зі Слободи рунґ. п. Печеніжин. При слідстві питали, хто вбив Твердохліба та инші небелиці. Не маючи доказів вини, арештованого звільнено, заявивши йому, що його увязнено „пшез помилкен".

Отже „через помилку" держиться людей місяць у вязниці! А таких помилок тепер у нас тисячі!

Після вбивства кандидата на посла Піґуляка.

Як відомо, в Іспасі застрілено кандидата на посла до польського сойму Піґуляка. В звязку з тим арештовано 7 ґімназіястів та о. Андруховича в Іспасі за те, що не хотів убитого кандидата похоронити. Відомий Лаврук подав донос, що арештований священик говорив по вбивстві Піґуляка: „Ще не одному так буде". Виявилося, що донос Лаврука не відповідає дійсности, після чого о. Андруховича випущено на волю.

Наглий суд в Стрию.

Арештованих студ. Яцуру, Яросевича і Кобрина з Долинщини, обвинувачених в підпалі польських дворів, відставлено до стрия, де відбудеться наглий суд.

Химери поліції в Самборі.

Дня 15. листопада приїхав до Самбора поліційний урядник з Турки, зібрав усіх вязнів з Турчанщини, та наказав фотоґрафові зробити з них фотоґрафічні знимки. Зібрано також відтиски пальців. Так фотоґрафовано о. Василя Олексина з Старої Соли, о. Петриковича з Тарнави і инших. Також у львівських тюрмах поліція фотоґрафує деяких вязнів, як „збродняржи".

Із самбірської тюрми.

В самбірській тюрмі від дня 22. жовтня сидить до сі 260 Українців, обвинувачених в злочині головної зради. Було арештованих 300 осіб з цілого округа, але 40 вже звільнено. Обвинувачує усіх відомий шовініст вшехполяк Шерфер, якого український уряд 1918 р. навіть не конфінував, а навпаки, залишив йому повну свободу. Тепер він відплачується масовими, безосновними арештуваннями.

Ревізія в монастирі у Зарваниці.

Повінь ревізій не оминула навіть тихих келій монастиря о. Студитів. Прийшла поліція і перекинула все в домівках монастиря, а опісля відбувся трус в домі о. Онуфрія Гайовського. В с. Котузові арештовано о. Юліяна Фациловича.

Ходорів.

Арештовано учит. Филимона Пеленського і студ. Остапа Фірчука, Їх відвезено до Львова, а відтак до Бережан.

З золочівської тюрми.

В золочівській тюрмі перебуває тепер 40 політичних вязнів спроваджених тут з цілого тернопільського воєвідства. Політичні вязні, як ми вже в попередній кореспонденції подали, дня 21. XI с. р. розпочали голодівку, яку континуували через 4 дні. Четвертого дня президент золочівського суду удався до тюрми в товаристві оборонця арештованих адвоката д-ра Хоминського, зарядив негайне увільнення 13 з поміж арештованих; а всім иншим приобіцяв прискорення слідства. Арештовані повірили запевненню президента суду, що до прискорення їх слідства і тому дня 24. XI. вечір перервали голодівку.

Снятинщина.

В Улинцях арештовано Осипа і В. Вакалюка, а ревізії були в домі М. Іванчука, В. Стефанюка; в Тростянці арештовано о. Галая, Дм. Остапійчука; ревізії були у Таназія Павлюка, Порфірія Гаврилюка, Марка Лукинюка.

В Джурові арештовано Мик. Сиротюка; ревізії були у Івана Хромовського, П. і М. Сиротюка, Г. і Ю. Романика.

В Новосільцях були ревізії в домі М. Гуцуляка, Маєвського, А. Пугача, О. Павлюка; в с. Попельниках була ревізія у Прокопа Захарія.